

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 peti
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inserati peti
vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inse ratni davek posebej. — »Slovenski Narod«
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO

LJUBLJANA, Knaflejeva ulica šte. 5.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

NOVE ŽRTVE RUDNIŠKE KATASTROFE V NEMČIJI

248 rudarjev ubitih — število žrtev se bo še povečalo, ker še niso izkopali vseh ponesrečencev — Vzrok rudniške eksplozije še vedno nepojasnen

Aachen, 23. oktobra. Iz rova »Anna« so do sredi potegnili 232 trupel. Reševalni oddelki spravljajo še vedno nove mrtvice in ranjene rudarje iz rova. Javnost se razburja, ker navaja vodstvo vedno drugačne številk o številu delavstva, ki je bilo zaposleno v rovu. Uprava se izgovarja, da je katastrofa uničila te zabeležebe o tem v ravnateljskem poslopiju. Reševalni oddelki so delali ves dan do večera z naporom vseh sil. Nevtrudljivo prodirajo po razdelanem rovu ter zadevajo med ruševinami kamena, lesa in premoga na nove žrtve.

Aachen, 23. oktobra. Rudniška katastrofa zavzema vedno večje dimenzije. Vsako uro spravljajo iz rova nove mrtvice in ranjene. Do polnoči so spravili na dan 248 mrtvih. Več mrtvih je še v rovih ter jih bodo skušali spraviti na dan še po noči. Včeraj je v bol-

nic umrlo devet ranjenih, s tem pa število smrtnih žrtev še ni zaključeno. Računajo, da je pod razvalinami direkcijskega poslopija in ostalih zrušenih zgradb še 10 do 15 mrtvih.

Rešeni rudarji poročajo grozne podrobnosti o strašni borbi, ki se je odigrala v zasutih in zastrupljenih rovih. Zasuti rudarji so se tesno drug ob drugem skrili na mestu, kamor je prihajalo nekaj svežega zraka. Od časa do časa so šli naprej poizvedovalci, ki so skušali dobiti zvezo z zunanjim svetom, večina pa se jih ni vrnila. Presenetili so jih plini in šele pomožne kolone so jih našle v kakem kotu mrtve.

Uradne številk, ki so se dosedaj objavile o žrtvah, so se izkazale žal kot prenizke. Zadnji komunikacije je navedel število mrtvih v 230. Odbor varnostne komisije, ki obstoji iz zastopnikov rudarskih oblasti, delodajalcev in

delavcev, je objavil izjavo, ki veli, da je bil odbor včeraj v rovu »Anna II.« in da je zaslišal mnogo prič. Kljub temu vzrok nesreče še ni pojasnjen.

Ugotovljeno je, da so skladišča eksplozivnih snovi na vseh etažah rova v redu. Eksplozija takega skladišča, na katero se je najprej mislilo, torej ne pride v poštev. Na drugi strani izjavljajo rešeni rudarji, da tudi eksplozija strupenih plinov ni vzrok nesreče, ker je eksplozija silno močno vplivala na zgoraj. Tudi znaki eksplozije prahu premoza doslej še niso ugotovljeni. Preiskava se bo danes nadaljevala.

Berlin, 23. oktobra. Za preostale ponesrečenih rudarjev v Alsdorfu so darovali predsednik Hindenburg 10 tisoč mark, državna in pruska vlada pa vsaka po 150.000 mark. Po vsej Nemčiji nabirajo darove za pomoč prizadetim rudarskim družinam.

Pruski notranji minister o narodnih socialistih

Pomen imenovanja Severinga za pruskega notranjega ministra — Bojna napoved narodnim socialistom

Berlin, 23. oktobra. Povratek Severinga na mesto pruskega notranjega ministra, na katerem je bil že pred tem 6 let, je dogodek največjega pomena za nemško notranjo politiko. Notranji minister največje nemške države ima večjo izvršilno oblast kakor državni minister, ker razpolaga s policijskim aparatom. Odlučitev pruskega ministrskega predsednika Brauna, da zasede to mesto z enim najbolj energičnih mož, ki ga ima republikanska stranka v svoji sredi, pomeni bojno napoved vsem protidemokracijskim in republikani nenaklonjenim strankam v Nemčiji. Kakor znano, je Severingova posluga, da je varnostna policija temeljito reorganizirana in preosnovana v najmočnejše orodje republike. Severing je med desničarskimi strankami ena najbolj osovraženih osebnosti.

Offenbach, 23. oktobra. Socialno-demokratska stranka Nemčije je imela tukaj veliko zborovanje, na katerem je novi pruski notranji minister Severing med drugim izjavil naslednje:

Dne 14. septembra so zopet milijoni borbenih delavcev in delavk sledili zastavam socialne demokracije, vendar pa ni šel ves narod z njo. Zato je treba pozdraviti, da poziva socialna demokracija pet tednov po volitvah zopet k novi borbi. Severing je pozval vse delavce, republikance in člane strokovnih organizacij, naj napravijo konec načrtom narodnih socialistov. Ta stranka se mora odstraniti iz življenja nemškega naroda, ker pomeni zunanje-politično ogrožanje naših interesov in notranje-politično ogrožanje delavskega razreda. Po zborovanju se je vršil velik demonstracijski sprevod.

Amerika in nemško gospodarstvo

Ameriški tisk o gospodarski vlogi Nemčije — Moratorij za vojne dolgov — Young odpotoval v Evropo

New York, 23. oktobra. Ameriški tisk sledi z vedno večjim interesom razvoju nemške krize, ki počasi postaja ključ do zavozlanega gospodarskega in finančnega položaja Evrope. Tako piše »New York Times« v svojem uvodniku: Amerika ima kakor druge države velik interes na gospodarskem ozdravljenju Nemčije. Politično ravnotežje sil, ki je vodilo vso evropsko politiko pred vojno, je zamenjalo sedaj gospodarsko ravnotežje in falitna Nemčija je bolj nevarna kakor Nemčija, ki je bila poražena v svetovni vojni. Ako se Nemčija ne bo mogla držati na lastnih nogah, se bo izpremenil ves gospodarski red v Evropi in mi bomo seveda tudi trpeli od tega. Razen tega je plačevanje zaveznških dolgov neposredno odvisno od nemških davatov in Amerika ima veliko moralno odgovornost za vse izpremembe, ki se se dogodele v Nemčiji po vojni.

Seveda ni govora, da bi Amerika posredovala v notranjih zadevah Nemčije, vendar upa, da bo nemško ljudstvo samo našlo pot do notranjega mira, ki bo temeljil na zdravih demokratijskih principih. Da je Amerika pripravljena gospodarsko podpirati Nemčijo, se vidi že iz dejstva, da so ameriške banke podpisale velik del zadnjega nemškega posojila v znesku 125 milijonov dolarjev.

Od dvehletnega moratorija, ki je omejen v Youngovem načrtu in na katerega je namignil Brüning v svojem zadnjem govoru, misli Amerika, da se Nemčija ne bo zatekla k temu poslednjemu koraku, ki bi gotovo zelo omajal njen kredit ravno v času, ko ga najbolj rabi. Zato je najbrže sedaj prezgodaj govoriti že o kakem moratoriju.

Berlin, 23. okt. »Vossische Zeitung« poroča iz New Yorka, da je bivši predsednik reparacijske komisije Owen Young nadomadel odpotoval v Evropo, kamor bo dospel sredi tega tedna. Njegov nenaden odhod spravljajo v zvezo z akcijo za moratorij plačevanja vojnih dolgov Zedinjenim državam.

Washington, 23. oktobra. AA. Uradni komunikacije zanika vesti, ki so jih priobčili listi o tem, da bo ameriška vlada dovolila petletni moratorij za plačila medveznotskih dolgov. Tak sklep, pravi komunikacije, pristojna samo kongresu.

New York, 23. oktobra. AA. Bivši predsednik nemške državne banke dr. Schacht je izjavil v klubu za zunanjo politiko, da bo morala Nemčija ustaviti svoja reparacijska plačila, ako ji ostale države ne bodo pomagale razviti njene zunanje politike. Ta izjava dr. Schachta je izzvala v vseh krogih veliko senzacijo.

Za pet milijard vodnih zgradb v ČSR

Velikopotezen načrt za izrabo vodnih sil na Češkoslovaškem — Ustanovitev fonda za vodno gospodarstvo

Praga, 23. oktobra. Vlada je predložila poslanski zbornici načrt zakona o fondu za vodno gospodarstvo. Zakon temelji na načrtu ustanovitve posebnega fonda, iz katerega bo mogoče financirati draga dela za izvršitev številnih vodnih zgradb v približnem obdobju 20 do 30 let. Po dosedanjem proračunu bo treba za izvedbo teh del investirati najmanj 5 milijard čsl. kron. Z ustanovitvijo fonda bo mogoče najeti posojila za izvršitev raznih potrebnih vodnih del. V prvem desetletju od l. 1930 do 1940 bo porabljenih v ta namen približno 2200 milijonov Kč. S pomočjo tega fonda bo izvedeno predvsem reguliranje Labe, Vltave, Odre, Dunava, Vaga in Tise, na-

dalje zgraditev številnih pristanišč in dolinskih zatvornic, iz katerih bodo napeljavne cevi za številne elektrarne.

V ta fond bo vplačevala država 68 milijonov Kč na leto. Vanj pa se bodo stekali tudi vsi dohodki davka na vodno silo ter 50% davkov na vodno silo, ki jih pobirajo dežele, okraji in občine. Skupno bo do znašali vsi ti dohodki z dotacijo države v dvanajstih letih približno 1713 milijonov. Na podlagi zakona bo mogoče posojati fond s posojilom za 840 milijonov, ki bo sklenjeno z državnim jamstvom. Ta fond bo obstojal do l. 1979, nakar bodo njegove pravice prešle na državo.

Pozdrav Ljapčeva Italiji

Papežev dispnez za poroko kralja Borisa — Obširne priprave za poroko

Turin, 23. oktobra. AA. »Gazzetta del Popolo« priobčuje poslanico, ki jo je naslovil na italijanski narod predsednik bolgarske vlade Ljapčev pred svojim odhodom v Italijo in jo izročil poročevalcu lista. Poslanica se glasi:

Na potu v Assisi, kamor potujem, da prisostvujem poroki svojega presvetlega vladarja sprinsco Giovanni Savojsko, pri našam Italiji prisrčen pozdrav bolgarskega naroda in njegove navdušene želje za svojega kralja in kraljico, za italijansko kraljevsko dvojico, kraljevski dom, narod in italijansko vlado.

Pisa, 23. oktobra. AA. Kralj je sprejel v gradiču San Rossore v posebni javnici italijanskega poslanika pri Sv. stolici grofa Devecchia in imel z njim dolg razgovor. Grof Devecchia je poročal kralju o pogajanjih s Sv. stolico o dispenzu za poroko bolgarskega kralja Borisa s princico Giovanno.

V Pisu je prispel princ Ciril, brat bol-

garskega kralja Borisa. Na postaji sta ga sprejela princesa Giovanna in bolgarska princesa Evdokija.

Fašistična stranka bo poklonila bolgarskemu kralju Borisu in princesi Giovanni o priliki njene poroke dragocena darila. Glavno darilo bo srebrn, umetno izrezljan samovar.

Rim, 23. oktobra. AA. Po vesteh italijanskih listov se bode izvršila poroka bolgarskega kralja Borisa z italijansko princezo Giovanno v gornji baziliki sv. Frančiška v Assisiu in ne v spodnji, kakor so to doslej mislili. Program poročnih svečanosti je ostal isti. Po cerkvenem obredu se podpisuje akt poroke v dvorani občinske posvetovalnice. Od urada za civilni zakon se udeležijo poroke predsednik senata Federzoni, italijanski parlament pa bo zastopal pri poroki predsednik Giuratti. Razen predsednika vlade in državnih oblastev se poroke udeležijo tudi 35 članov kraljevske robine.

Židje proti angleški palestinski politiki

London, 23. oktobra. Zaradi spomenice vlade o novi angleški politiki napram Palestini je dr. Weitzmann odložil predsedstvo v cionistični eksekutivi in v Jewis Agenciji. V svojem pismu, v katerem javlja svoj odstop, poudarja dr. Weitzmann, da bo zlasti ekspozice o politiki vlade mnogo doprinesel k onemogočenju židovskih upov o nacionalni domovini v Palestini. Dr. Weitzmann objavlja izjavo, da je angleška vladna politika v nasprotju z vsemi njenimi dosedanjimi izjavami in da stremi samo za zaščito interesov v Palestini že naseljenih židov, dočim bi se priseljevanje židov omejevalo.

Komunistični izgedi v Ameriki

London, 23. oktobra. V Portarturju v državi Ontario je nastal zaradi komunističnih nemirov resen položaj. Komunisti in brezposelni so osvobodili s silo politične jetnike iz zaporov. Močni policijski oddelki so pripravljeni, da zopet napravijo red. Mobilizirana je bila tudi milica.

Minorescu

o agrarni konferenci

Bukarešta, 22. oktobra. Ministrski predsednik Mironescu je dal danes v Kološvaru novinarjem izjavo o ravno kar zaključeni agrarni konferenci, v katerih je med drugim naglašal, da se sedaj še ni posrečilo izvesti načrta ustanovitve agrarne bloka, ker še niso bili dani za to potrebni pogoji. V takojšnjih političnih krogih to Mironescovo izjavo tako, da konferenca ni imela pričakovanega uspeha.

Potovanje grofa Bethlena v Ankaru

Budimpešta, 23. oktobra. Grof Bethlen bo ob koncu tedna nastopil že dalje časa najavljeno potovanje v Ankaru, ki bo trajalo 8 dni. Grof Bethlen se bo ustavil za en dan tudi v Sofiji. Splošno se poudarja, da ne bo spremljal ministrskega predsednika zunanji minister, temveč šef tiskovnega oddelka v zunanjem ministrstvu grof Stefan Taky. Na to dejstvo vežejo razne kombinacije.

Nova angleška socialistična stranka

London, 23. oktobra. »Manchester Guardian« javlja, da se bo s pomočjo siru Givalda Mosleya ustanovila nova socialistična skupina, katere program bo izgraditev gospodarskega nacionalizma. V načrtu je »zavlečenje več javnih gospodarskih podjetij, katerih vodstvo pa bo ostalo v rokah izkušenih trgovcev«. Nadalje se namerava uvesti kontrola zunanje trgovine in ralažanje kapitala.

Kongres federacije mednarodnih novinarjev

Berlin, 23. oktobra. Na včerajšnji popoldanski seji kongresa federacije mednarodnih novinarjev je častni predsednik Georges Bourdon najprej izrazil Nemčiji sožalje inozemskih novinarjev zaradi strahovite katastrofe v Aachnu, ki predstavlja nesrečo človeštva. Na to se je razpravljalo o problemu čuvanja javnih in pravnih interesov napram mnogokrat nejasnim in skritim lastniškim razmeram velikih časopisnih koncernov. Ta debata je dovedla do sprejema resolucije, v kateri se ugotavlja, da je proučitev tega problema skupno z mednarodnim uradom dela ena najbližjih nalog mednarodne novinarske federacije.

Novost v francoskem brzojavnem prometu

Pariz, 23. oktobra. Kakor poroča »Journal officiel«, bo sedaj v Franciji uvedeno poskusno prenašanje nujnih z roko pisanih brzojav, ki bodo imele prednost pred drugimi brzojavkami. Z roko pisana besedila bodo reproducirana po navadnih brzojavnih vodih.

Bogata letina krompirja v Nemčiji

Berlin, 23. oktobra. Po statističnih podatkih se ceni letošnja letina krompirja v Nemčiji na 40 milijonov ton, to je za 30% več kakor lani. Po tej ceni bi letošnja letina največja po vojni in skoro enaka kot izredno bogata letina krompirja v l. 1913, ki je znašala 44 milijonov ton.

Zaplemba italijanske tihotapske ladje

Atene, 23. oktobra. AA. Listi poročajo, da je sredi neke grške carinske parnike ustavil italijansko tihotapsko ladjo »Santa Maria«. Grška ladja je začela streljati, ker se italijanska na poziv ni ustavila. Oblastva so zaplenila 3000 kg papirja za cigarete v vrednosti okoli 100.000 francoskih frankov.

203 ribiči utonili

Pariz, 23. oktobra. Ribiške ladje, ki jih je ujel silni vihar dne 9. septembra ob bretonskih obali, pogrešajo sedaj že 45 dni, tako da je gotovo, da so se vse potopile. Z njimi so utonili 203 ribiči, ki zapuščajo 127 vdov in 193 sirot. Takšne katastrofe ob francoski obali še ne pomnijo.

Težka nesreča pri filmanju

New York, 23. oktobra. Kakor poročajo listi iz Los Angelesa, se je tamkaj pripetila pri filmanju zopet težka nesreča. Med prizorom rudniške katastrofe je predčasno eksplozirala naboj dinamita. Filmski operater je bil ubit, 15 igralcev pa težko ranjenih.

Težka nezgoda v vojaškem laboratoriju v Pragi

Praga, 23. oktobra. Te dni so v laboratoriju vojaško-tehničnega instituta v Pragi laborirali častniki in vojniki s klorovo bombom. Bomba je bila napolnjena z 10 kg kloru. Iz bombe so začeli uhajati plini, zaradi česar se je 7 vojakov in častnikov težko zastrupilo ter so jih morali prepehati v bolnico.

Kronanje abesinskega cesarja

Addis Abeba, 23. oktobra. Včeraj so prispela odposlanstva Zedinjenih držav, Grčije, švedske in Nemčije, ki se bodo udeležila kronanja abesinskega cesarja. Na postaji so tuje odposlance sprejeli abesinski prestolonaslednik, mnogi abesinski dostojanstveniki in ogromna množica.

Aneksija Samoanskih otokov po Ameriki

Los Angeles, 23. okt. Predsednik kongresnega odbora, ki se je vrnil z ameriških Samoanskih otokov, je izjavil, da bo odbor priporočal uveljavljenje zakona, po katerem naj bi se Samoancem priznalo ameriško državljanstvo ter se proglasili otoki kot sestavni del severoameriških Zedinjenih držav.

Polineška otoška skupina Samoa v Tihem oceanu je pod dvojno upravo. Zahodni Samoanski otoki, ki se jih prej nemeška kolonija, so sedaj pod novozelandskim mandatom, vzhodni Samoanski otoki, ki obsegajo otoke Tutuila, Manuao in Roko, pa so ameriška kolonija. Glavno mesto ameriških Samoanskih otokov je Pago Pago. Vsa ameriška otoška skupina obsega 157 kvadratnih kilometrov ter ima 8900 prebivalcev, ki so Polinezi in ki so sedaj vsi kristjani. Na čelu uprave stoji guverner, glavni izvozni predmeti pa so kopra, kakao in kavčuk.

Nov podmorski kabel med Italijo in Belgijo

Anzio, 23. oktobra. AA. Včeraj je bil izročen prometu nov podmorski direktni kabel med Italijo in Belgijo. Kabel je dolg 2100 km.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.73, Berlin 13.44, Bruselj 7.868, Budimpešta 9.885, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 794.68 —797.68 (796.18), London 274.23, New York 56.22—56.42 (56.32), Pariz 221.46, Praga 166.95—167.75 (167.35), Trst 294.25—295.25 (295.25).

INOZEMSKA BORZE.

Curih, Beograd 9.128, Pariz 20.2075, London 25.0225, New York 514.90, Bruselj 71.80, Milan 26.96, Madrid 53.75, Amsterdam 207.30, Berlin 122.63, Dunaj 72.65, Sofija 3.73, Praga 15.27, Varšava 57.70, Budimpešta 90.20, Bukarešta 3.06

Naša zahvala češkoslovaškemu narodu

Krasotna kasetna in spominska listina v znak hvaležnosti češkoslovaškemu narodu za plemenito sočutje

Ljubljana, 23. oktobra. Ze na opis v današnjem »Jutru«, da je v velikomestnih izložbah knjigarne Tiskovne zadruge na vogalu Šelenburgove in Knafove ulice razstavljena krasotna kasetna in pergamentna listina z resolucijo, ki jo na nocojšnji seji sklene in podpisuje naša občinska uprava, se vse dopolne zbirajo občinstvo in občuduje to prekrasno delo, ki ga je z največjim okusom in z vsjo mogočo tehnično zmožnostjo izdelala naša domača Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

Načrte za krasotno kaseto, kjer bodo shranjene adrese in resolucije hvaležnosti češkoslovaškemu narodu vseh občin dravske banovine, in za pergamentne listine z resolucijo ljubljanskega občinskega sveta, je napravil arhitekt Delniške tiskarne g. inž. Domijan Serajnik, ki ga poznamo iz njegovih del kot vodilnega umetnika v naši umetni obli. Izdelal je pa kaseto in jo konstruiral mojster knjigovozne Delniške tiskarne g. Jože Zabej, ki ga vsa Slovenija in tudi inozemstvo priznava za prvostopnega umetnika v njegovi stroki. Kasetna je preplečena z dragocnim safijanom svetlosinje barve in okrašena z belim pasom z rdečim vložkom po sredi, zgoraj z zlatim ljubljanskim grbom na belem usnjemem vložku, spodnji del je pa ves preplečen z rdečim safijanom in prepasan z belomodrim vložkom. Oba dela kasete sta poživljena še z zlatimi linijami in zvezdicami, znotraj pa stene kasete pokrivajo surova svila, pokrov pa pergament z zlatim napisom »Bratskemu češkoslovaškemu narodu v zahvalo«.

Pergamentna listina z resolucijo je umetnina zase in predstavlja višek na-

še grafične umetnosti. Tekst je v krasno razporejenih in v prostoru pretehtanih vrstah s črkami najplemenitejše oblike v sinji barvi, ki sta med njimi le dve vrsti rdeči ter nekaj zlatih črt, tako uravnotežen, da tvori listina s pompozno rdeče-sinje-zlato inicijalo »P.« z motivi lipovega listja nerazdeljivo celoto in prvostopno umetnino.

Besedilo zgodovinske resolucije je naslednje:

»Vase blagorodje!

Na seji občinske uprave v Ljubljani, dne 23. oktobra 1930. je bila sprejeta sledeča resolucija:

Povodom krutega preganjanja in trpinčenja naših rojakov v Italiji je ves češkoslovaški narod iz odkrite slovanke solidarnosti in ljubezni do našega naroda dal izraza svojemu ogorčenju nad tem postopanjem ter nas podkrepil v prepričanju, da nismo v boju za pravice svojih sorojakov osamljeni, temveč da računamo lahko vsikdar na njegovo izdatno pomoč. Smatramo za svojo dolžnost, da izrazimo vsemu češkoslovaškemu narodu našo najiskrenejšo zahvalo za vse izraze sočutja. Zvestoba za zvestobo.

V Ljubljani, dne 23. oktobra 1930.

Na trobojni vrstici, ki prepleta rob pergamenta, visi pečat mestne občine ljubljanske, pod tekst in na drugo stran se pa podpisuje župan z vsemi občinskimi svetovalci. Kot rečeno, položje v kaseto to listino in pa podobne resolucije vseh občin dravske banovine, nato pa župan izroči kaseto z vsebino češkoslovaškemu konzulu dr. Reslu, da jo odnese na pristojno mesto v Prago kot najizrazitejši spomenik dogodkov zadnjih dni.

Protest proti tramvaju po Šelenburgovi ulici

Sestanek hišnih posestnikov prizadetih okrajev — slab odziv povabljenih

Ljubljana, 23. oktobra.

Interesirani hišni posestniki iz dvorskega, krakovskega in trnovskega okraja so sklicali za sredi 20. sestanek v Askerčevi kleti v Askerčevi ulici, na katerem naj bi se mirno in stvarno dogovorili in izjavili, kje bi naj tekla tramvaj na Vič. Seja občinskega sveta bo danes. Na tej seji se bo sklepalo o najetju posojila za tramvaj in bo občinski svet sklepal važne pogodbe z Maloželezniškim družbo. V zadnjem hipu pred definitivno odločitvijo je bil torej sklican sestanek. Sklic ga je predsednik društva hišnih posestnikov, g. Frelih kot zasebni interesent. Razposlanih je bilo 450 vabil, odzvalo se je pa komaj okoli 40 vablencev. Apatičnost je med nami vedno večja. Pač žalosten pojav. To velja splošno.

Predsednik je otvoril sestanek ob 20½. Obrazložil je v uvodu svojega govora, da sestanka ni sklicalo Društvo hišnih posestnikov, temveč prizadeti hišni posestniki in trgovci sami. Izjavil je, da v principu ni zoper razširitev tramvaja v Šiško in na Vič. Potrebno je, da se tramvaj razširi na periferijo, ker to je pravzaprav pravi zmisel razširjenja. Periferija mora dobiti zvezo z mestom, to je gotovo.

Hišni posestniki dvorskega, krakovskega in trnovskega okraja pa so tudi upravičeni soodločevati pri izpeljavi tramvaja, ker so prav tako davkoplačevalci kot drugi meščani; gotovo pa je, da so njihove davštine mnogo višje od davščin okolčanov. Ako se izpelje tramvaj po Šelenburgovi ul. skozi Gradišče in Rimski c., bodo omejenji okraji od tega omrežja popolnoma odrezani, na drugi strani pa ta izpeljava ne bo koristila niti trgovcem v Šelenburgovi ulici in Gradišču, temveč celo škodovala, ker se s tramvajskim prometom zmanjša ves ostali promet zaradi preozkih cest, skozi Šelenburgovo ulico in Gradišče bi nastal nekakšen prepih, ki bi pomel ves promet. Torej, hišni posestniki Gradišča in Šel. ulice so odločno proti tej izpeljavi. Menda ni nobenega, ki bi bil za njo. Prebivalci omejenih okrajev so pa seveda tudi proti.

Ze zato ne smejo izpeljati tramvaja v tej smeri, ker ne smejo hišnih posestnikov enostavno prisiliti, kje naj vozi tramvaj. Če bi pa tudi nikdo ne ugovarjal tej izpeljavi, govori zoper njo enostavno dejstvo, da je Šelenburgova ulica z Gradiščem za tramvaj odločno preozka, če tudi podro Luckmannovo hišo, kar je itak prva stvar, če bi se že odločili za to izpeljavo. Govornik si ne more misliti, kako bi se srečal tramvaj s kmečkim vozom, polnim sena, v Šelenburgovi ulici; saj je že zdaj s križanjem vozil v tej ulici velik križ. To je uvidela tudi policija, ki se je izrekla odločno zoper to izpeljavo. In poleg tega, če se še ozremo na druga večja mesta, vidimo, da ni nikjer izpeljan tramvaj skozi promenado, n. pr. na Dunaju, v Zagrebu in Beogradu. Skozi Knez Mihajlovo ulico ne bo nikdar vozil tramvaj, četudi bi se kdo skliceval, da mora biti tramvaj tam, kjer je največ prometa, kajti tramvaj mora teči res tam, kjer je največ prometa, a ne kjer je največja frekvenca — skozi izprehajališče. Vidimo, da govore zgolj splošni pomisleki in argumenti zoper to izpeljavo, ne da bi se ozirali na kake osebe ne interese posameznikov.

Če pa pretehtamo vprašanje izpeljave tramvaja z Marijinega trga skozi Wolfovo ulico, je pa stvar sledeča: Najprej vsakdo misli, kako naj teče tramvaj skozi Wolfovo ulico, če ne more niti skozi Šelenburgovo, ki je širša. Jaz sem pa premeril eno in drugo ulico in ugotovil, da sta obe enako široki; seveda I. C. Mayerjeva (Zvezna knjigarna) in Svetinova hiša bi morali pasti. I. C. Mayer se temu itak ne protivi, in to hišo bi podrli tako ali tako z ureditvijo nove regulacije, po kateri zgradijo tudi tramovostev čez Ljubljano. S temi deli bodo začeli že spomadi. Od te strani torej ni ovir. Pridemo do Zvezde. Edina ovira: vrsta trhljih kostanjev, ki bodo itak kmalu padli sami od sebe, če jih ne bomo prej podrli. Od Zvezde naprej sta za izpeljavo dve poti: Gosposka in Vegova ulica, nobeni govornik ne daje prednosti. Povdarja pa da bi s to izpeljavo proti Viču pritegnili na tramvaj ves dvorski okraj z univerzo, realko, važne gospodarske organizacije (Kmetijska družba), Tehnično upravo (Novi trg), Krakovo, Glasb. matico, Kino Matico itd. Od trnovske strani pa zlasti Teh. srednje šolo, Mirje itd.

Poleg vsega tega pa govori v prilog tej izpeljavi tudi dejstvo, da stori za omejenji del mesta mestna občina najmanj. Gospodje so tudi pripravili na to, da bo tramvaj nerentabilen. Govornik prav do bro ve, da bo pri tramvaju deficit, kot je po vseh mestih, a gospodje so se izjavili, da tramvaj ni zaradi dobička, temveč iz potrebe. Zato se pač moramo z njim okoristiti, ker ga že imamo. Mi se ne spuščamo v upravne zadeve, interesirani smo pa seveda v prvi vrsti na izpeljavi tramvaja, je izjavil g. Frelih.

Ker pa še ni nikjer definitivno sklenjeno, v kateri smeri se naj izpelje tramvaj, je zdaj zadnji čas, da se hišni posestniki sporazumejo in dogovorijo, kaj je storiti. Jutri bo plenarna seja občinskega sveta, je nadaljeval govornik. Moramo izvoliti deputacijo, iz vsakega okraja po nekaj zastopnikov, ki naj jutri gospode prepriča, da so naše težnje umestne in kako velikega pomena je odločitev smeri nove tramvajske proge. Kar se bo zdaj storilo, bo storjeno, posledice ne bodo izostale. Pregledanje se bo gotovo maščevalo in žrtve bomo mi.

Da še res ni padla definitivna odločitev glede izpeljave tramvaja, nam priča naslednje: Ze 9. novembra 1928 smo se hišni posestniki zbrali v Unioinu, da razpravljamo o tej izpeljavi. Povabljen je bil seveda tudi župan kot danes, poslal pa je le pismo, v katerem pravi, da »ker še ni padla odločitev glede izpeljave tramvaja, se bo oziral na vse upravičene želje in zahteve občinstva pri tozadevni razpravi občinskega sveta«. — Zbral sem tudi podpis občinskih svetnikov (16), da se občinska seja še ni vršila. Seje tudi ni bilo pozneje. Kar naj pove občinski svetnik g. Mihelič, ki edini od svetnikov prisostvuje sestanku.

G. Mihelič je potrdil predsednikova izjavljana. Nato je predsednik prosil, naj se oglase k besedi še drugi. — Na kratko je podalo svoja mnenja nekaj gospodov, ki so se skoraj vsa krila s predsednikovim. Med drugim je pa dejal g. Mihelič, da se čudi g. Frelihu, zakaj ni že prej začel to akcijo, ko je bil še čas, zdaj pa da je že

itak prepozno, ko so že izvršeni načrti za traso skozi Šelenburgovo ulico in pripravljene material. G. Frelih mu je obrazložil, da je akcijo vodil že od omenjenega sestanka 1. 1928, da pa še občinski svet do danes ni o tem sklepal. Vrh tega pa da je bil tudi prepričan, da proga ne bo tekla skozi Šelenburgovo ulico, ker je nastopila tudi policija proti. Dolžnost občinskih svetnikov pa je, da zastopajo vedno interese občanov.

Dr. Regalli je povdarjal važnost trenutka. Med drugim je predlagal, naj deputacije, katerih naj bo več, iz vsakega okraja po ena, izvedo od župana, kakaj nasprotuje izpeljavi tramvaja skozi Wolfovo ulico in naj energično vztrajajo na tem, da se doseže izpeljava po drugi varijanti. Tisti gospodje, ki so zakrivali, da so se izvršili načrti za traso po promenadi, pa naj plačajo škodo. Hišni posestniki so stober mesta, zato morajo odločati njihove zahteve in potrebe.

Dr. Regalli je nato pojasnil, zakaj so se na magistratu odločili za traso po promenadi. Baie je bil 1. 1928 v Ljubljani nek strokovnjak za tramvajske izpeljave iz Gradca, ki mu je bila Ljubljana popolnoma neznana. Ko si jo je na hitro roko ogledal, je svetoval, naj se izpelje tramvaj po Šelenburgovi ulici, ker je tam videl največ ljudi. »Tramvaj se mora ravnati po prometu!«

V deputacijo so bili izvoljeni gg. Derenda, Turk, Zalokar, Sušteršič in Navinšek, ki bi naj zastopali interese posestnikov iz dvorskega, krakovskega in trnovskega okraja. Glede zastopnikov Šelenburgove ulice in Gradišča se pa udeleženci sestanka niso mogli zediniti. Predlagana sta bila gg. Golob in Kavčič.

Any Ondra

„deklica jazza“

Nekaj črtic k njenemu prvemu govorečemu filmu.

Lepo iznenađenje nam je pripravil zvočni film. Čuli bomo tudi Any Ondro, kateri smo se že olikokrat smejali, ko smo občudovali njene neme filme. Lepa Any Ondra nas bo vnovič očarala z vsem svojim šarmom in dražestjo.

V velikem zvočnem filmu »Deklica jazza« nastopa Any Ondra kot izvrstna pevka in plesalka!

Smejali se bomo zopet lepi Any. No, ona pa nikakor ni bila razposajena, ko so filmali njen prvi zvočni film; saj ni tako lahko igrati pri temperaturi 32 stopinj, v »stekleni hiši« filmskega ateljeja, ker bi drugače kapriciozni megafon in stroga kamera onemogočila ali pokvarila mnogovrstne čarobne nianse



Pa huda vročina ji ne napravi niti sitnosti. Še celo žejna ni nič Brhka, sveža in odločna koraka po ateljeju!

In tudi težka je njena vloga! Običajna v modernem žensko oblačilo, finih manir, živih in temperamentnih kretanj, veselo razpoložena in srečna, se vrača — po desetih letih, katere je prebila v inštitutu — domov v naročje svoje mame in očeta...

»Moj oče je lastnik največjega in najboljši razkošnega gledališča.« Je pesto, zatrdljiva svojim kolegom in prijateljem: v inštitutu Vsa srečna je povabljeni dve prijateljici, da se tudi ti na svoje oči verita, kako bogat je njen oče...

Toda glej, kako razočaranje!

Njen oče ni lastnik veluglednega, velerazkošnega in največjega gledališča! Samo navađen cirkuški voz — to je prostrano gledališče! In oče ni bogat in ugleden gospod, nego »umetnik« posebne vrste — piše iz akvarija z dvajset živimi žabami! In mamica! Uboga mamica je — teotvirana po celem telesu in povrh — kleptomanka!

Uboga revica, naša Any Ondra!

Težka je vloga igrati razočaranje, ljubezen do roditeljev in nastopajoči niz naporov, načrtov, težko priborjenih uspehov, ki so napravili končno slavo in bogastvo ljubljanim roditeljem — in vse to v steklenem ateljeju, v vročini 32 stopinj!

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Četrtek, 23. oktobra 1930. Katoličani: Janez Kap., pravoslavni: 10. oktobra, Evljamije.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Drama: Pravljica o rajski ptici. B. Opera: Vesela vojna. E. Kino Matica: Cilly. Kino Ideal: Prodane hčere. Kino Ljubljanski Dvor: Njena posiedna vloga.

Skloptično predavanje v esperantu ob 20. v Narodni kavarni.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bahovec, Kongresni trg. Ustar. Sv. Petra cesta, Hočevar, Sp. Šiška.

Merkurjev družabni večer

Predavanje upravnika Narodne galerije g. Zorman o umetnosti in naši Narodni galeriji

Ljubljana, 23. oktobra.

Snoči je naša elitna trgovska organizacija »Merkur« priredila v okusno s cvetjem dekorirani restavraciji »Zvezda« svoj prvi letošnji družabni večer. To ime je za tako serijozno prireditev pač preskromno, saj so ti večeri pravi klubski sestanki naših največjih mož iz trgovskih krogov, udeležujejo se jih pa redno tudi vodilni zastopniki obrtništva in industrije, reprezentantje višjega uradništva in mestni funkcionarji, v prav lepem številu pa tudi zastopniki znanosti in predvsem umetnosti vseh strok, kratkati, tisti se »bujajo na Merkurjevih večerih na razgovor, ki njihova beseda odloča v vsem našem javnem življenju. Na kako visokem nivoju je naše trgovstvo, nam pa priča »Ljudska univerza za trgovske in obrtniške kroge« t. j. redna predavanja na teh večerih. In kako prvostopna so ta predavanja, vemo po lastnih predavateljih, samih izbranih strokovnjakih z najširšim obzorjem.

Da društvo manifestira tesno zvezo trgovstva s kulturo, zlasti z umetnostjo, ki se tako jasno očituje v g. gen. tajniku dr. Windischerju, obenem predsedniku »Merkurja« in Narodne Galerije, je letošnji cikel otvorilo predavanje upravnika Narodne Galerije g. Janeza Zorman, ki je govoril o »Umetnosti in naši Narodni Galeriji«.

Pred predavanjem, ki so ga prišli poslušati najodličnejši trgovci in prijatelji tega stanu z damami, je predsednik gen. tajnik ZTOI g. dr. Windischer pozdravil družbo, predvsem pa direktorja trgovske akademije g. Pirjevca, predsednika zveze trgovskih gremijev g. Kavčiča, načelnika gremija trgovcev g. Gregorja, načelnika zveze obrtnikov g. Rebeke, podnačelnika zveze obrtnikov g. Krapeža, direktorja drame g. Gotto, tajnika zveze industrije g. dr. Adolfa Golio in blaginjske Narodne Galerije g. Pretnarja, nato pa izrekel obzaložanje, da dvorana ni nabit polna — (bila je pa prav dobro zasedena) —, vendar pa upa, da bo še boljše, ker je manjšina povsod gonila sila vseh velikih pokretov in stremeljev. Pozdravil je pa prav prisrčno tudi predavatelja g. upravnika Janeza Zorman in se mu zahvalil v imenu poslušalcev.

Gospod Zorman je nakratko razvil potanek univerz, akademij in muzejev ter galerij, plodov raznih dob in izrazov papeštva, aristokracije in demokracije, nato pa obširno podal zgodovino zbirateljstva in muzejev od prvih muzejev v Aleksandriji in srednjem veku, od »Wunderkammer« in njih pisane vsebine, pa do ustanovitve

prve umetnostne šole, umetn. akademije, in umetn. razstave pod Francem I. v Parizu in do otvoritve prve galerije Luxembourg v Parizu l. 1750. ter koncentriranje umetnin v Louvru ob francoski revoluciji in nastopa znanstvenikov v muzejih v začetku XIX. st., ko so nastali prvi muzeji v današnjem pomenu. V drugem delu svojega predavanja je govornik razpravljal o ustanovitvi naše univerze ter o zgodovini dela za našo akademijo, ki se prva javlja že v Societas militaris l. 1670, za njo pa že znatno razvita Accademia operosorum od 1693—1725, ki so jo Japelj in Kumerdej ter njihovi tovarši, ki so čutili že slovensko, hoteli l. 1781. brez večjega uspeha zopet oživeti. Omenil je še Costov poziv leta 1861. k ustanovitvi akademije ter intenzivno delo po vojni, ko smo dobili vsaj za plodke akademije v Znanstvenem društvu za hum. vede. Obširno je razpravljal o vseh ustanovitvah lastne akademije znanosti in umetnosti, ki izhajajo iz ustroja akademij, upravnih in političnih vzrokov. Po tem pregnantnem orisu je prešel na muzeje in orisal zgodovino l. 1831. ustanovitve našega muzeja, kako se počasi razvija in deli na nove muzeje, ki je najmočnejši med njimi Narodna Galerija. Predavatelj je na kratko opisal njen program, kakšne umetnine spadajo vanjo in nato orisal zgodovino naše umetnosti ter obširno dokazal, da je zbran material za prav impozantno muzej umetnosti, ki je nastala pri nas, ker bi bilo nemogoče nakupiti nedosegljivo dragih del slavnih tujih mojstrov. V 12 letih je namreč Narodna Galerija zbrala 1800 del, priredila 17 svojih razstav s 3000 deli, postavila si dom, sedaj pa koncentrirala umetnine, ki jih dobi tudi še iz nar. muzeja in škofijskega muzeja, tako da bo verno in dostojno predstavljala razvoj naših umetniških razmer v preteklosti in sedanjosti, ko se je umetnost in potreba po umetnosti tako razmahnila, da čutimo njen vpliv že v vsakdanjem življenju v naši obleki, stanovanju in v vsej naši okolici, saj je umetnost vendar tista sila, ki nas krepi in dviga, da težko življenje lažje prenašamo.

Predavatelju se je predsednik g. doktor Windischer zahvalil z nekaj kratkih besedi, poslušalci pa s prav toplim aplavzom, ki mu je sledila živahna diskusija in prijetna zabava.

V novembru bo predaval g. dr. Milan Lilje, urednik »Narodne Blagostanje« iz Beograda o »zakonski stabilizaciji dinarja«, pozneje pa najpomembnejše osebnosti o drugih aktualnih problemih.

Urejevanje naših pokopališč

Ljubljana, 23. oktobra.

V mineraloškem inštitutu ljubljanske univerze je priredila agilna Sadjarska in vrtnarska podružnica zanimivo predavanje inž. Jegliča o urejevanju naših pokopališč, oz. okrajevanju grobov. Polna dvorana, v kateri je prevladovalo žensstvo, je pokazala, kako primerno in umestno je bilo predavanje.

Predavatelj je opozoril na napake v organizaciji prostora, ki se zlasti očituje na pokopališču pri Sv. Križu. Pokopališče kazi tudi »razna navlaka, tako da ne pridejo do izraza nekateri dragoceni umetniški spomeniki — grobovi naših pisateljev. Pokopališče je dom mrtvih, ki naj izraža našo pijeteto do pokojnikov. Nov pokopališki red, ki naj uredi organizacijo naših pokopališč, je zadeva, s katero ne smemo več odlašati. Poreča je zlasti sedaj, ko prično v najkrajšem času pokopavati na novem oddelku pokopališča pri Sv. Križu. Ljubljanska mestna občina izvaja doslej le policijsko zdravstveno kontrolo, je pa interesirana tudi na estetski kontroli. Želijo je, da da Ljubljana zgled drugim mestom in da ga prva osvoji.

V južnih krajih krase grobove predvsem s kamnom, v severnih pa z rastlinjem. Pri nas bi zelo grešili, če bi hoteli izliti žalost zgolj v trd kamen.

Predavatelj je nato demonstriral s številnimi skloptičnimi slikami, kako urejajo pokopališča v Nemčiji, kjer se je nedavno mudil na študijskem potovanju. Pokopališča so ali izpremenjena v park ali pa v gozd. Gozdna pokopališča se v zadnjem času opuščajo, ker zahtevajo preveč prostora. Vrstni red pokopališča je povsod lepo izdelan. Pokopališče se deli v oddelke: v zaporedne grobove, pri katerih se ne reflektira na prostor, za daljšo dobo, v dru-

žinske grobove in v otroške. Spomeniki so si po velikosti slični, sicer pa individualno izdelani. Upoštevano je estetsko razmerje med njimi in med drevjem, oziroma cveticami. To velja tudi za vojaške grobove. Silno uporabne za zanemarjene grobove so breze.

Sadjarska in vrtnarska podružnica je prav storila, da je prav za vse svete priredila tako predavanje. Se je čas, da ozaljšamo naše grobove tako, da nas ne bo sram pred seboj in pred tujci.

Naša večja mesta naj bi povabila inž. Jegliča, da tudi njim predava o urejevanju pokopališč. Isti problem kakor v Ljubljani, je tudi pri njih zelo pereč, saj se doslej ni posvečala pokojnim prava pozornost, če pa se je, se je zelo pomanjkljivo.

Tragedija mlade Slovenke v Odžacih

»Jutro« je že kratko poročalo o tragediji mlade Slovenke, 25letne služkinje Marije Bodec, ki je v Odžacih skočila pod vlak. Lokomotiva je nesrečno povzela in strahovito razmesarila.

V tork zjutraj je našel železniški čuvaj blizu postaje Odžaci na progi žensko truplo brez glave v mlaki krvi, glava je pa ležala kakih 20 metrov daleč od trupa. Mož je obvestil oblasti, naka je odšla na progo železniška komisija, ki je ugotovila, da je skočila neznanka pod vlak najbrž že v ponedeljek zvečer. Ugotovili so kmalu, da gre za 25letno Marijo Bodec iz Rogaske Slatine, uslužbenko pri izvozniku jaje Ogrizku, tudi Slovincu.

Marija je bila pridno deklet. Pred dvema letoma je prišla v Odžace in služila je pri Ogrizkovi, ki so jo imeli zelo radi, kajti bila je poštena in marljiva. Nedavno se je vrnila domov, kjer pa ni ostala dolgo. Ze čez nekaj tednov se je vrnila v Odžace k Ogrizkovim. Toda Ogrizkovi so opazili, da se je močno izpremenila. Popreje živahna in vesela, je bila zdaj vedno potrtja in zamišljena, včasih se je celo pripetilo, da se je napila. Ogrizkovi so vedeli, da jo nekaj teži in prigravljali so ji, naj jim pove, kaj se je zgodilo. Končno je Marija priznala, da se je njen oče drugič oženil, mamega ga je pa pregovorila, da je vse svoje imetje prepisal na njo. Tudi vsi drugi otroci so morali od hiše. Torej stara pesem...

V ponedeljek so Ogrizkovi dekletu naročili, naj očisti klet. V kleti se je pa Marija tako napila, da je morala opol dne v posteljo. V mraku je vstala in odšla z doma. Nekaj časa je taval po okolici, potem je pa najbrž skočila pod vlak, ki je privozil iz Karavukova.

Iz gledališke pisarne

»Pravljica o rajski ptici« se ponovi drugi ob 20. v običajni zasedbi. Režiser Milan Skrbinšek, igravo gg. Šaričeva, Gabrijelčeva, Kralj, Jerman in mala Boža. Predstava je za red B.



Dnevne vesti

— Iz zdravniške službe. V imenik zdravniške zbornice za dravsko banovino so bili vpisani sekundarij splošne bolnice v Ljubljani dr. Marjan Ahčič, prosekter bolnice v Mariboru dr. Franc Hribar in sekundarij bolnice v Mariboru dr. Bogomir Kreiziger.

— Razid kluba. Strokovni klub frizerskih pomočnikov v Celju se je po sklepu občnega zbora prostovoljno razšel.

— Nova telefonska zveza z inozemstvom. V ponedeljek je bil odprt telefonski promet na progi Maribor—Passau. Pristojbina za naveden pogovor podnevi znaša 32.80.

— Izpiti za strojnike parnih strojev in motorjev. Včeraj so se vršili pri inspekciji parnih kotlov v Novem Sadu pred statno izpraševalno komisijo izpiti za strojnike parnih strojev in motorjev ter lokomobiliste in kurjače parnih kotlov. Pripravljalni tečaj se prične 17. novembra. Informacije dobe kandidati pri inspekciji parnih kotlov v Novem Sadu.

— Propaganda treznosti po solah. Ministrstvo prosvete in trgovine priporoča v posebnih okrožnicah vsem šolam akcijo zveze treznosti mladine. Pristojne oblasti so že davno potrdile pravila, poslovnik in druge določbe, ki veljajo za to organizacijo. Zveza je začela obnavljati svoje organizacije po celi državi. Njeni zastopniki posetijo vsa večja mesta, da prirede propagandna predavanja, zlasti po solah.

— Razstava dubrovniških slikarjev v Košicah. Poročali smo že, da prirede jugoslovnski slikarji po slovaških mestih več razstav. Prvi so razstavili svoja dela dubrovniški slikarji in sicer v Košicah. Razstava je bila odprta v nedeljo dopoldne v vzhodno-slovaškem muzeju. Svečane otvoritve so se udeležili člani Českoslovaško-jugoslovenske lige in predstavniki civilnih oblasti. Navzoči so bili tudi slikarji, ki razstavljajo svoja dela in sicer Viktor Jagić, Niko Mirjan in Atanas Popović. Otvoritev se je izpremenila v pristržno manifestacijo kulturnega zblivanja med obema narodoma. Razstavljene slike prikazujejo večinoma Dubrovnik in okolice, odnosno življenje na našega Jadrana. Razstava vzbuja splošno pozornost in že prvi dan je bil poset velik. Na pobudo ravnatelja dr. Polaka razstavijo za dubrovniškimi baje še zagrebški, beograjski in ljubljanski slikarji.

— Nižja gozdarska šola v Mariboru se ne bo otvorila, kakor je bilo prvotno razglašeno v listih, dne 3. novembra temveč dne 20. novembra t. l. Vselej tega se tudi po daljša rok za vlaganje prošnje do 5. novembra 1930. Razglašeni pogoji ostanejo neizpremenjeni. Prošnje je nasloviti na gozdarski odsek kr. banske uprave (za ravnateljstvo mariborske nižje gozdarske šole) v Ljubljani.

— Smrti odličnega pravika. Včeraj je umrl v Ljubljani po kratki težki bolezni vpokojeni nadsvetnik g. Janko Guzelj iz znane škofješke rodbine Guzelj. Pokojni je bil moč simpatičnega značaja, dober jurist, ki se ni nikoli preneglil. Zato so ga imeli radi vsi, ki so prišli z njim v stik. Pogreb bo jutri ob 16. iz splošne bolnice. Blag mu spomin! Težko prizadeti rodbini iskreno sožalje!

— Filmski igralec Paul Vincenty v Zagrebu. Včeraj popoldne se je v Zagreb pripeljal z monokovskim brzovlakom filmski igralec Paul Vincenty, ki mu pravijo »Valentinov naslednik«, ker je zelo podoben pokojnemu Valentinu. Vincenty je Madžar in njegovo pravo ime Tibor pl. Mindezy. Pred leti je bil angažiran v Ameriki pri podjetju »First National« in »Paramount«, potem se je pa vrnil v Evropo. Zdal igra operetne vloge v zvočnih filmih. Sodeloval je pri filmu »Tango ljubeznih«, v filmu »Čikoš-baronesa«, ki ga bomo kmalu videli v kinu, pa igra glavno vlogo. V Zagrebu bo Vincenty danes in jutri prisostvoval vsem predstavam filma »Čikoš-baronesa«.

— Sokolsko gledališče v Radovljici. Po novni prihodnji nedelje, dne 26. t. m. ob pol 16. igro »Otok in Struga«, ki je pri prvi uprizoritvi izredno zadovoljiva občinstvu. Ponovno prosimo, naj posetniki prihajajo točno, da se bo moglo pravočasno priiti s predstavo. Konec je sigurno pred 19.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da ostane vreme nestanovitno. Včeraj je bilo po vseh krajih naše države oblačno in večinoma tudi deževno. Najvišja temperatura je znašala v Skopju 19, v Mariboru 18,8, v Zagrebu in Splitu 17, v Sarajevu 16, v Ljubljani 15,3, v Beogradu 14,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 756,6, temperatura je znašala 8,8.

— Železniška nesreča. V sušaško bolnico so v torek zvečer prepeljali težko ranjenega orožniškega narednika Andreja Bažanta iz Jablanca. Na postaji Plase je orožniški hotel skočiti na vlak, ki se je že pomikal. Nesreča je pa hotela, da mu je spodrsnelo in padel je pod vlak, ki mu je odrezal levo nogo pod kolonom. Zaradi prevelike izgube krvi je nesrečni orožnik kmalu po prevozu v bolnico umrl.

— Aretacija nevarnega razbojnika. V Brodu na Savi je policija aretirala nevarnega razbojnika, že dolgo iskanega Paja Novakoviča, ki je 11. maja pobegnil iz kaznilnice v Stari Gradski, kjer bi moral prebivati 8 letno gečo. Pri aretaciji se je Novakovič legitimiral kot Jakob Cvikel, trgovski pomočnik iz Celja. Imel je tudi legitimacijo na to ime. Policija je pa opazila, da se Cvikelov osebni opis ne ujema z Novakovičevim. Kaj je mož ta čas počel, ni znano.

— Zopet dva uboja v Slovenskih goricah. V koči viničarja Janeza Korrada na Malem vrhu v Slovenskih goricah so našli ubitega posestnikovega sina Rudolfa Kavčiča iz Spodnjih Zernjavev. Očeti so aretirali štiri kmečke fante, ki so osumljeni zločina. — Pred hišo viničarja Franca Vogrina v Valentincih so te dni razsajali fantje. Viničar je šel iz hiše in jih hotel pomiriti, naletel je pa na slabo. Fantje so ga napadli in ga s palicami totok časa obdelo-

vali, da je nesrečnej kmalu podlegel posledicam telesnih poškodb.

— Tatovi odnesli iz cerkve 3 in pol kg zlata. Splitska »Nova Doba« poroča, da se je te dni splazil tat v župno cerkev v Stomorski in odnesel več zlatih predmetov, težkih 3 in pol kg. — Nedavno je bila na sličen način okradena tudi cerkev v Startgradu. Oblasti domnevajo, da je oba vlomna izvršil isti tat.

— Pletenice, trikotažo (zimsko perilo), nogavice, rokavice, naiceneje pri Osvald Debeic. Ljubljana. Pred Škofijo 15. 73-T

Iz Ljubljane

—lj Redek primer. Včeraj popoldne od 14. do 18. je bila rešilna postaja klicana štirikrat za prevoz bolnikov z vnetjem slepiča v bolnico, kar je vsekakor nenavaden primer. Bolniki so bili prepeljani v bolnico iz Vižmarji, Šiške, Trnovega in z Rimske ceste.

—lj Na Gospodarski cesti se živahno dela kljub slabemu vremenu. Delavci pridno pobirajo trnince, ob levem trotoarju pa kopljejo jarek, v katerega polagajo betonske cevi, kot ležišče za elekrovodni kabel. Ob desnem trotoarju so kabel že položili pred dnevi. Na Dunajski cesti pa bite s prestavljanjem hidrantnih cevi, zaradi gradnje nove tramvajске proge. Delavci ob takem vremenu pri delu seveda nimajo posebnega užitka.

—lj Strahovito blato. Jesen se očituje tudi na naših cestah in ulicah, vendar vse prej kot poetično. Zlasti nekatere ceste in ulice, kot je Tržaška, Bleiweisova cesta, Strelška ulica in Za gradom so prava kazen za grehe naših prednikov. Zlasti Za gradom je cesta taka, da če jo hoče pešec prehoditi, riskira pri tem najmanj čevlje, mnogo pa ne manjka, da ne utone v tekočem blatu. Cesta je zelo prometna, nima pa nobenih odtočnih jarkov, niti kanalizacije in trotoarja, čeprav bi se vsaj jarki dali brez posebnega truda in stroškov urediti, da bi se voda oteklala v Gruberjev kanal, ki je čisto blizu. Tako so pa ljudje res veliki reveži, ko morajo gaziti blato skoro do kolen. Malo bi se pa vseeno morali ozirati nanje.

Vsej nakladi

današnje številke tednika
»ROMAN«

prilagamo brezplačno

razglednico filmskega
igralca

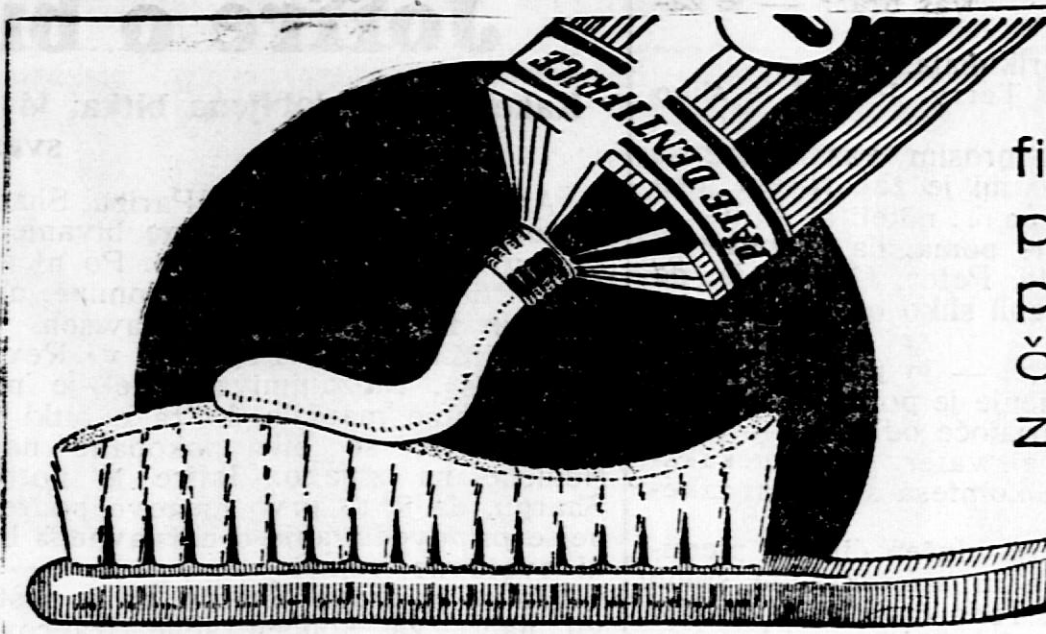
Ramona Novarra

—lj Od včeraj vozi tramvaj v Šiško, o čemer se lahko vsakdo prepriča od ranega jutra pa do dveh po polnoči v kavarni »Zvezda«, kjer so ata živili obesili na tisto dolgočasno prazno steno, od koder so sneli zakajeno sliko Ljubljane, vso lepšo, spomladansko, pomlajeno in modernizirano Ljubljano, ki jo je seveda zopet ustvaril mojster prof. Ivan Vavpotič z vso svojo umetniško silo. Da pa slika ne zastari, je na željo za umetnost vedno vnetega g. Krapeša umetnik naslikal na Celovško cesto dva najmodernejša elektrika na voza, ki dvirata po jasnovidnih tračnicah proti Šiški. Zelimmo samo, da bi se slika čimprej uresničila, gospoda Krapeša pa moramo pohvaliti, ker je edini ljubljanski kavarnar, ki je okrasil svoje lokale s pravimi umetninami, zato naj se mu pa naša za umetnost navdušena publika tudi revanžira.

—lj Večerni tečaj in dnevna posvetovalnica za avtogensko varjenje. Zavod za pospeševanje obrta zbornice TOI priredi od ponedeljka 20. t. m. do sobote 25. t. m. specialen pouk in praktično vežbanje o najnovejšem načinu in v kompliciranejših primerih varjenje za mojstre, predelavce in pomočnike, ki so v varjenju že nekoliko izveščani. Na željo zainteresovanih se bosta pouk in vežbanje vršila tako, da bo poedinec na razpolago inštruktor inženjer in varilni mojster celodnevno od 8.—12. in od 3. do 6. ure v livarni Tehnične srednje šole. Ako se prijavi večje število zainteresovanih do ponedeljka 20. t. m. najkasneje do 9. ure zjutraj v varilnici, se priredi za dotičnike še poseben večerni pouk in vežbanje istotam od 20 do 22. ure. S tem bo ustrezno tudi onim, ki so čez dan zadržani radi prezaposlenosti.

—lj Raketni polet na luno. Z. K. D. bo predvajala v nedeljo 26. t. m. v kinu Matti-cigantski Fritz Langov film »Raketni polet na luno«. V nazornih in zanimivih prizorih nam režiser predločuje najprej teorijo celega načrta, zatem predpriprave, gradnjo rakete, prve junaške poizkuse, start rakete in njen polet skozi vseмирje. Končno smo na luni. Ogromni zakladi — zakopani in skriti v divji puščini tega sveta so najdeni! Toda vsaka ideja zahteva svoje žrtve in tudi polet na luno ni brez njih. Stari profesor propagator ideje poleta plača svoj načrt s svojim življenjem. Zanimivi film v katerem nastopajo le najboljši umetniki kot Willy Frieseh, Gerda Maurus, Fritz Rasp priporočamo najtopleje v ogled. — Za jutri v kinu Ideal napovedane predstave odpadejo, ker film ni pravočasno došel v Ljubljano.

lj Esperanto. Nocoj ob 20. uri bo v Narodni kavarni zelo zanimivo predavanje s skioptičnimi slikami o avstrijskih naravnih lepotah in mestih. Predaval bo g. Čech v esperantskem jeziku. Predavanje bodo mogli zasledovati tudi neesperantisti. Vabljeni esperantisti kakor tudi vsa ostala javnost.



Najfinejša moka ni tako fina kakor prašek, ki se podeluje za Odol-zobno pasto. Odol-zobna pasta čisti dobro in čuva Vaše zobje.

Kako preurediti današnjo družbo

Otvoritevno predavanje dr. Gosarja na naši univerzi

Ljubljana, 23. oktobra.

Snoci se je vršilo v vseučiliški zbornici ob lepi udeležbi visokošolskega dijaštva in občinstva otvoritveno predavanje vseučiliškega profesorja dr. Gosarja »Sociološke in ekonomske osnove moderne družabne reforme«. Dr. Gosar je uvodoma podaril, da je namen njegovih predavanj podati kratek in pregleden oris najvažnejših socioloških in ekonomskih osnov moderne družabne reforme, nakar je takoj prešel na vprašanje samo.

Vprašanje, kako preurediti današnjo moderno družbo, da bo kar najbolj ustrezala nekemu določenemu idealu človeka in človeške družbe, je eno najbolj perečih vprašanj, ki pretresajo moderni svet. S tem vprašanjem se bavijo najodličnejše glave med sodobnimi filozofi, moralisti, sociologi, narodnimi gospodarji in politiki. Da postaja vsak čas bolj in bolj pereče, sta dva vzroka.

Prvi vzrok je, da gre pri tem vprašanju za usodo velikega dela vseh ljudi vobče. Danes živi velika večina ljudi in je primorana živeti v moderni družbi, v okviru njenega brezosebnega tako rekoč mehaničnega stroja. To pa se pravi, da zavisi njihovo blaginjo in njihova beda mnogo bolj od družabnih prilik in neprilik, kratkega družabnih razmer, nego od njihove lastne volje in sposobnosti. Predavatelj je tu opozoril na silno brezposelnost v vseh indistrijskih državah — tudi Amerika ima okrog 4 milijone brezposelnih — ki je »samo ena mnogih neizogibnih posledic zgrešenega gospodarskega, političnega in vobče zgrešenega družabnega reda«.

Drugi vzrok je, da so moderna prometna sredstva ves tako zvani kulturni, oziroma civilizirani svet povežala med seboj ter ga zlasti v gospodarskem pogledu pretvorila skoroda v eno samo enoto. Borzne spekulacije in polomi v New Yorku ali Chicagu se danes tijejo prav živo tudi nas Evropece. Njihove posledice se mnogokrat občutijo kar neposredno tudi v našem domačem gospodarskem življenju. Ta vsestranska medsebojna povezanost in odvisnost najrazličnejših, tudi najbolj oddaljenih in razmeroma neznanih delov sveta je tudi dovoda do tega, da se nered v modernem gospodarskem in družabnem življenju vobče vedno bolj občuti.

Čim večja je na drugi strani kaka družabna skupina ali enota in čim tesneje so različni ljudje, kraji in pokrajine med seboj zvezani in drug od drugega odvisni, tem težje je njihovo medsebojno razmerje tako uravnati, da bi bilo vsem prav, da bi morali biti, vsaj na splošno, vsi zadovoljni.

Eden prvih in najbolj bistvenih pogojev zares smotrnega in uspešnega družabnega reformatoričnega dela je namreč temeljito poznavanje in pravilno presojanje vseh najraznovrstnejših okoliščin, ki sododlojujoče vplivajo na zaželeno ureditev, oziroma rešitev kateregakoli konkretnega družabnega vprašanja.

Prav tako jasno in očitno pa je tudi, da postaja točno in zanesljivo poznavanje vsaj najvažnejših dejstev in okoliščin sodobnega družabnega življenja vsak dan težje, da, vsak dan bolj nemogoče.

Edino, kar usposablja človeka za zares uspešno družabno reformatorično delo je harmonična sinteza teoretičnega znanja in praktične izkušnje. Samo to dvoje skupaj more dati človeku prepotrebni realizem, ki mu ne da, da bi lovil za praznimi fantomi, marveč ga sili, da upošteva vedno in povsod resnične življenjske sile in okoliščine. Na drugi strani pa odpira prav harmonična zveza teoretičnega znanja in praktične izkušnje široko pot tudi prepotrebemu zdravemu idealizmu, brez katerega si danes resnične in izdatne reforme modernega družabnega življenja niti misliti ne moremo.

Ker je moderno družabno življenje mnogo preveč kompleksno, da bi ga mogli zajeti vsega naenkrat v vsej njegovi pestrosti, nam ne preostane drugega, kakor da si ga predočimo zdaj z enega, zdaj z drugega vidika, da si različne njegove strani ogledamo ločeno vsako zase.

Na splošno moramo ločiti poseben tri področja modernega sožitja ljudi. Potem moramo razlikovati tudi tri različne vidike, s katerih ga lahko ločeno, oziroma samostojno motrimo. Prvi je svetovno nazorni, drugi socialen, oziroma sociološki, tretji pa gospodarski.

Govorec o njih je dr. Gosar ugotovil glede svetovno-nazornega vidika, da bodo osnovni pogledi ljudi na človeško družbo, njen smisel in smoter vedno različni. Glede sociološkega vidika je dejal, da je na področju družabnega življenja ljudi možno zanesljivo dognati vsaj najvažnejše njegove sile in zakone, o gospodarskem pa, da je njegov menjalni mehanizem tako zamotan in zapleten, da ga je brez temeljitega študija in samostojnega opazovanja nemogoče razumeti.

V nadaljnjih izjavanjih je dr. Gosar obrazložil, kaj razume pod družabno reformo. Poseganje ljudi, poedincev kakor tudi ljudskih skupin in enot, n. pr. država, občine, organizirani stanoviti itd., v družabno življenje, hoteč ga uravnati v neko objektivno, po družabnih vidikih in interesih določeno smer. Seveda so mišljene le izdatnejše spremembe v družabnem življenju, njegovi organizaciji in njegovem toku.

To so bile glavne misli dr. Gosarjevega predavanja, ki je vzbudilo, kakor je bilo soditi po predavanju, mnogo pozornosti. Končal je dr. Gosar predavanje s pojasnilom, da mora odložiti vprašanje: Ali naj pridemo do zaželjene temeljitije presodne sedanje moderne družbe polagoma, po evoluciji, ali naenkrat, po revoluciji? na konec svojih predavanj. Takisto tudi vprašanje: Ali je mogoče s smotrno evolucijo preprečiti grozečo socialno revolucijo?

Če žena omedleva,

— Tvoja žena ne omedleva več tako pogosto, kakor prejše čase.

— Ne, zdaj sploh več ne omedleva.

— Kaj si jo izlečil?

— Da. Domenil sem se s svakom in ko je nekoč zopet omedlela, je svak zaklical: »Poglej, kako je onesveščena ženska takoj za 10 let starejša!« In od takrat ne omedleva več.



V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš ljubljani soprog in nad vse dobri oče, gospod

Josip Bricelj
posestnik na Vrhniki

po dolgi mučni bolezni, danes ob 3. uri zjutraj, boguvdano preminul.

Pogreb dragega pokojnika bo v petek, dne 24. t. m. ob 15. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče farne cerkve sv. Pavla.

Vrhnika, dne 23. oktobra 1930.

Zalujoči ostali.

K. R. G. Brown

35

Vitez enega dne

Roman

— Ta mi prava, — je ponovila Jeanne vsa iz sebe. Bila je blede in roke, v katerih je držala sliko, so se ji tresle. Podobna je bila človeku, katerega je zadela nepričakovano hud udarec.

Peter jo je začuden gledal, ker ni mogel razumeti, zakaj je tako razburjena. Zdelo se ji je, da sta na sledu Romneyu, toda kaj ju je brigalo, katero sliko je Gibbs ukradel. Glavno je, da sta dobila ukradeni sliko nazaj, je mislil Peter. Kakšna je ta slika, ni važna.

— No, kaj za to? Saj je vseeno, mar ne? Nasprotno, dejal bi celo, da je ta še boljše, ker je plačal sir Walter za njo mnogo več kakor za Romneya.

Jeanne je skomignila z rameni.

— Kaj ne razumete — mislila sem, da je Romney!

— Vem, da ste mislili tako. Toda kaj za to? Sicer bi bila pa lahko ugani, da je to Constable, — je pripomnil Peter. — Kaj se ne spominjate, da je sir Walter pravil, da mu je ponujal neki ameriški milijonar za to sliko celo premoženje. Hopper se je pisal. Pozabil sem bil na to, zdaj sem se pa spomnil.

— O, — je dejala Jeanne in se za hip zamislila. — Tudi jaz sem bila pozabila na to. Da, lahko bi bila slutila. Toda bila sem trdno prepričana, da je Romney. Oh, saj sama ne vem, kje se me glava drži!

— Toda zakaj se tako razburjate? — je vprašal Peter še bolj začuden. — Gibbs je ukradel sliko, midva sva jo pa dobila nazaj. Ne razumem, kakšna slika je v tem, če je na sliki oče ali pa smreke sredi pašnika.

Ta čas se je Jeanne obrnila in ga pogledala tako, da mu je postalo kar vroče. Zdelo se mu je, da ga je prvič zares pogledala in da se je hotela prepričati, če je vreden zaupanja. Končno je priključila z glavo, kakor da se je odločila. — Seveda ne morete razumeti, — je dejala. — Najbolje bo, če vam vse to povem.

— Kaj pa? — Tole. — Pokazala je na sliko v svojem naročju. — Bili ste sijajni, Peter in — če bi mogla to čimprej komu povedati, bi se morda zjokala ali — ali bi eksplodirala ali pa sama ne vem kaj.

— Za božjo voljo! — je vzkliknil Peter ves prestrašen. — Nikar ne storite tega — mislim namreč, ne zjokate se! Povejte mi vse, odleglo vam bo. Saj nimam pojma, o čem govorite.

Zamislila se je, kakor bi ne vedela, kako začeti. Potem je pa vprašala:

— Se spominjate, kako je prišel sir Walter do Romneya?

— Eh? O, že vem. Opeharil je nekega pijanca, kaj ne? Lorda — — — kako se je že imenoval — — — Dichtwatera, je-li?

— To je bil lord Fairwater, moj brat, je pripomnila Jeanne.

Nastala je kratka, mučna pavza. Peter je tako zardel, da je bil podoben češnji.

— Vaš — — — vaš brat? — je začel.

Jeanne je priključila.

— Moj brat Terry. Prodal je sliko siru...

— Čujte... prosim vas... jaz... jaz sem... zelo mi je žal. Nisem imel namreč niti pojma... nikoli bi ne bil...

Jeanne mu je pomagala iz zadrege.

— Nič ne de, Peter. Glavno je, da je sir Walter kupil sliko od Terryja, ko je bil...

— Toda čujte, — jo je prekinil Peter, čigar začudenje je potisnilo v ozadje novo vznemirjajoče odkritje, — če je vaš brat lord Fairwater, ste vi nekakšna — nekakšna komtesa ali nekaj takega, je-li?

Peter ni bil navdušen čitatelj plemiškega almanaha in aristokratske splošne trpeti ni mogel. Toda čutil je, da bi bilo dobro, če bi zvedel, kakšen naslov ima prav za prav to dekle, da bi ne napravil nove nerodnosti.

Jeanne je nestrpno zateptala z nogo.

— Peter, dajte mi že enkrat mir s takimi neumnostmi in dovolite mi govoriti!

In ko je njeno »občinstvo« ponižno obmolnilo, je nadaljevala:

— Terry in jaz sva zdaj edina potomca našega rodu. Premoženja nimava in najin grad v Wiclouu je razvalina, katere ne moreva vzdrževati. Za silo je še šlo, dokler ni začel Terry v slabo družbo. Moj brat je vrazil dečko, toda ne hotela bi, da bi se izpremenil, ker je v bistvu zelo dobrega srca. Izgubil je pri kartah za najine razmere mnogo in tako je prodal siru Walteru, ko je bil...

— Da, da, — je dejal. — Saj sam dobro vem, kako je to. Kar nadaljujte.

— Ni me bilo takrat doma in zato ne vem, kdo je prav za prav privedel siru Waltera k nam na dom. Čim je zagledal sliko, jo je hotel kupiti. Toda Terry je dolgo ni hotel prodati. To je siru Walteru še bolj razvnelo pozeščenje po sliki. To je mož, ki ne priznava nobenih zaprek, kadar gre za njegove želje. In tako je napajal Terryja, dokler ni začel moj brat razmišljati, da bi bil to pač najboljši način, kako priti do denarja brez dela. Privolil je v prodajo in sir Walter mu je takoj izročil ček na dva tisoč funtov, sliko je pa odnesel. Dva tisoč funtov! — je ponovila Jeanne ponosno. — Vredna je pet tisoč. Toda za denar mi ni. Portret je bil v naši rodbini sto trideset let in to je edino, kar je nam ostalo od stare slave. Papa je imel portret zelo rad — moj oče je bil krasen človek, čeprav ni znal denarja ne služiti, ne razmetavati. Pred smrtjo me je poklical k sebi in me prosil, naj mu obljubim, da se od portreta nikoli ne bom ločila. Obljubila sem mu seveda, čeprav je bila ta obljuba odveč, kajti slika mi je bila vedno kakor živ prijatelj! Ko mi je Terry povedal, da jo je prodal, se mi je zdelo, da je prodal živo bitje. Ne vem, če me morete razumeti, Peter.

— Razumem, razumem, — je dejal Peter samozavestno. In res je razumel, kar je bilo dokaj čudno, kajti umetnost mu je bila deveta briga.

— Ali ste že naročeni na »ŽIVLJENJE IN SVET«?

Joffre o bitki na Marni

Kako je bila dobljena bitka, ki je odločila usodo Pariza in zmage v svetovni vojni

Ameriški poslanik v Parizu Sharp, je napisal spomine na svoje bivanje v Parizu med svetovno vojno. Po njegovih smrti sta izpopolnila spomine njegov sin in njegov tajnik Dawson. Te dni so izšli Sharpovi spomini v »Revue de Paris«. Najzanimivejši del je pripovedovanje maršala Joffra o bitki na Marni, kjer so bile pokopane nade Nemčije na zmago. Joffre je potrdil Sharpu, da je to prvo njegovo podrobnejše pripovedovanje o najslavnejši bitki svetovne vojne.

Joffre je pravil Sharpu, da je sestavil načrt za koncentracijo francoske vojske tri leta pred vojno in da ga je porabil v prvotni obliki. Po bitki pri Monsu-Charleroi je postal angleško-francoski umik neizogiben. Joffre je bil pa prepričan, da je treba prodiranje nemške armade na vsak način ustaviti na Seini. Proti nemški armadi pod vodstvom generala Klucka je bil pripravljen dvojni načrt. Joffre je računal s tem, da bo napravil Kluck napako, katero je nemški general res napravil in s tem je bil poraz nemške armade zapечат. 25. avgusta je izdal Joffre prvo povelje, naj se začne francoska ofenziva, ne da bi točno vedel, kje naj se prične. Nemci bi bili morali prodreti zelo daleč, da bi se položaj pojasnil, predno bi dosegli Seino. 4. septembra je Joffre izvedel od generala Galliena, da je krenila armada generala Klucka proti jugovzhodu. Še istega dne je izdal

Joffre povelje za generalni napad, ki naj bi se pričel 6. septembra.

Nova francoska armada generala Manourya se je hitro pomaknila proti jugu in spojila z Gallienovo pariško posadko. Z združenimi močmi so navalili Francozi na desno krilo Kluckove armade v trenutku, ko se je pripravljala Kluck napasti z vsemi silami levo francosko krilo, kjer sta bili armadi maršala Francheta d'Espereya in angleškega maršala Frencha. Ta operacija je odločila bitko na Marni. Da prepreči poraz, je moral Kluck odpoklicati nekaj divizij iz sredine in z levega krila, a armada generala Manourya je morala dva dni odbijati obupne nemške napade tako, da je padla glavna teža bitke na njo.

Konec te akcije je bil junaški odpor in zmagoviti napad 9. armade generala Focha, katero je bil Joffre improviziral kot nekakšno mašilo luknje med 5. in 4. francosko armado. Akcija v močvirju pri Saint-Gondu je prinesla zadnjo odločitev v prid Francozom, dočim so držale armade generalov Dubaila, Seilla in Castelnaua sovražnika v šahu na fronti, katero so podaljšale, da bi preprečile dovoz nemških rezerv. Kluck se je moral odločiti za sramoten poraz ali umik. Odločil se je za umik. S tem je padla v vodo iskrena želja vseh Nemcev, zlasti pa cesarja Viljema, da bi nemška armada zasedla Pariz.

Če je mož pijanec

Zakonsko življenje prevoznika Franca Žaka v Přerovu na Češkoslovaškem je bilo že od začetka nesrečno, kajti mož je bil pijanec. Mlada žena je trikrat zbežala od njega k roditeljem, pa se je vedno znova vrnila, ker ji je svečano obetal, da ne bo več pil. Končno se je pa definitivno preselila k svojim roditeljem in zahtevala ločitev. Mož je napenjal vse sile, da bi spravil ženo nazaj. Prosil je, obetal in grozil, toda žena ni hotela o vrnitvi ničesar slišati, kajti življenja z večno pijanostjo možem je bila že sita tem bolj, ker je bil pogljal po grlu že vso njeno dobo v znesku 16.000 Kč. Mož je besnel, češ, da jo ubije in svojo grožnjo je res izpolnil.

Letos 31. maja si je kupil revolver in zopet je skušal ženo pregovoriti, naj se vrne k njemu. Ker pa vse molovalanje ni nič pomagalo, jo je počakal nekega dne na mostičku čez potok za mestom in ko se je pripeljala s kolesom, jo je ustavil. Po kratkem prerekanju je potegnil iz žepa revolver in pogljal nesrečni ženi iz neposredne bližine tri krogle v prsa. Žena se je zgrudila in takoj izdihnila. Po zločinu jo je ubral nasilnež v mesto in zatekel se je na bližnji vrt, kjer se je hotel ustreliti. Streljal je trikrat, toda zadel se je samo enkrat. Mimoidoči meščan je čui strele in ko je zaklical, kaj se godi, je

legel Žak na tla, kakor da je mrtev. Z rešilnim vozom so ga prepeljali v bolnico, kjer se je izkazalo, da je samo lahko ranjen. Bil je aretiran in izročen sodišču.

Pri zaslišanju je zločin priznal, izgovarjal se je pa, da ni imel namena ženo ustreliti. V razburjenju da se mu je slučajno sprožil revolver in nesrečno naključje je hotelo, da je zadel ženo v prsa. Revolver je baje kupil, ker se je hotel ustreliti. Orožniki so pa povedali, da se je že dolgo pripravljval umoriti svojo ženo in da ji je tudi večkrat grozil, da jo ubije. V ponedeljek se je zagovarjal Žak pred poroto v Olomucu in obsojen je bil na smrt na vešalih.

To so križi!

Papež je dal italijanski princesi Giovani dispenzo za poroko z bolgarskim kraljem Borisom. Nevesta je zaprosila za dispenzo, ker je katoličanka, dočim je ženin pravoslavne vere. Papežu je morala dati pismeno obljubo z lastnoročnim podpisom in podpisom kralja Borisa, da bodo vsi morebitni potomci iz tega zakona krščeni in vzgojeni v katoliški veri. Šele ko je imel Vatikan to listino v rokah, je dal dispenzo. Odlok o dispenzi je bil sporočen nevesti v posebnem pismu kardinala Pacellija, papeževnega državnega tajnika. V drugi prošnji je princesa Giovanna prosila papeža, ki je vrhovni predstojnik ba-

zilike v Assisi, da bi se smela poroka vršiti v assisiški baziliki. Tudi ta prošnja je bila milostno uslišana.

Tako bo torej poroka italijanske princese z bolgarskim kraljem v civilnem in cerkvenem pogledu popolna. V Sofiji podeli zakoncem samo blagoslov po pravoslavni cerkveni obredih. Takoj po poroki v Assisi se odpeljeta mlada v Livorno, od tod pa v Ancono, da napravita na jahti bolgarskega kralja daljše potovanje po Sredozemskem morju. 1. novembra se izkrcata v Varni, od koder se odpeljeta s posebnim vlakom v Sofijo. Diplomati so poroko niso vabili. To menda ni potrebno.

Leteče žabe in kače

Švedski raziskovalec Erich Mjöberg, ki se je vrnil nedavno z otoka Borneo, opisuje čuda rastlinskega in živalskega življenja na tem velikem otoku, ležečem med Azijo in Avstralijo. Mjöberg je preživel na otoku celih 8 let, večinoma v pragozdovih. Videl je marsikaj, kar je bilo doslej belokožcem prikrito. Sliši se kakor pravljica, da žive na otoku Borneu leteče žabe in pojoče kače. Med mnogimi vrstami žab je bornejska žaba-rhacophorus nigropalatus — edina žaba na svetu, ki se lahko dvigne v zrak. Ta žaba živi na visokem, z mahom pokritem pogorju Dulit v severovzhodnem delu otoka.

Če se hoče leteča žaba dvigniti v zrak, zleze na drevo, kjer se napihne, potem pa skoči z drevesa. Na tla pa ne pade, kakor bi padla vsaka druga žaba, temveč si pomaga s tenko plavutno mrežo med dolgimi prsti na nogah tako — — — na dva nekaj časa po zraku. Drugi pripovedniki pri letanju ji je zrak, katerega nabere toliko, da jo drži v zraku. S prednimi nogami plava po zraku, z zadnjimi pa krmari. Leti lahko naprej, nazaj, navzgor in navzdol. Bolj nerodno leta zelena kača, ki živi na drevi. Ta kača je največji sovražnik letečih žab, s katerimi se hrani. Od veje do veje in od drevesa do drevesa se poganja tako bliskovito, da ji malokatera žaba uide.

NOGAVICE z ŽIGOM



Najboljše, najtrajnejše, zato 13 najcenejše!

Žena in svobodna volja.

Priča: Ali ste bili v tistem trenutku popoln gospodar svoje svobodne volje?

— Ne, gospod sodnik, moja žena je bila pri meni.

Pomlačenje

v 24 urah



je dosegla, kakor javlja v zahvalnem pismu, gospa dr. A., Praga: 10 lončkov »EROS« kreme, ki sem jih prejela od vas, sem morala prepustiti svojim znanam. Moj obraz je dober reklama za vašo kremo, kajti kljub svojim 49. letom sem lepa in mladostna. »EROS« krema naglo in zanesljivo odstrani sojedce, mozolje, gube, pege, nosno rdečico, rumene in rjave lise, solnčne pege. Jamstvo: denar nazaj, če ni uspeha. Cena 12.— Din. 3 lončki 25.— Din. 6 lončkov 40.— Din.

Dr. Nic. Kemény, Košice C, poštni predal 12/E 26 CSR.

Ribiške potreščine

palice, kolesa, vrvice, muhe, vezane in proste trnike ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg.

ZAHVALA

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli povodom prerane smrti našega iskreno ljubljenega očeta, starega očeta, tasta, strica in sva-ka, gospoda

Franca Szantnerja

bivšega trgovca

in za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, gg. zdravnikom, zadrugi obrtnikov, stanovskim tovarišem in končno vsem številnim prijateljem in znancom, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremlili na njegovi zadnji poti.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v petek dne 24. t. m. ob 7. uri zjutraj v farni cerkvi Trnovo.

V Ljubljani, dne 22. oktobra 1930.

ZALUJOČI OSTALI.

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, selitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili po dve, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

EDICIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9. Telefon interurban 2157. 81/T

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakih. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakom ne odgovarjamo — Najmanjši oglas 5.—

PRODAM STROJ

za izdelovanje zidne in strešne opeke. Dela 800 do 1000 komadov na uro, ter je v popolnoma dobrem stanju. Naslov v upravi »Slov. Narod«. 2698

MODROCE

ia afrik, močno blago. Din 360; spodnje modroce, mreže, posteljne odeje, kupite najcenejše pri

RUDOLF SEVER

LJUBLJANA, Marjin trg št. 2. Zahtevajte vzorce! 29/T

MIZA

iz hrastovine za jedilnico s štiriimi stoli radi preselitve poceni naprodaj. — Ciril-Metodova ulica 16/II. 2702

GUGALNI STOL

in veliko STENSKO ZRCALO z omaro (dobro ohranjeno) — prodam. — Kdo, pove uprava »Slov. Narod«. 2705

STANOVANJE

dveh sob in kuhinje na Bleiweisovi cesti oddam za pisarno ali mirni stranki brez otrok. — Kdo, pove uprava »Slov. Narod«. 2706

V HOTELU MIKLIČ

oddamo mesečne sobe

Deske

III a za obijanje, kratke za mizarje, oblane za pode — odaja po zelo nizki ceni

ILIRIJA, LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 46. Telefon 2820 in 25—95. 71/T

Železnato vino

tekmaria dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepla oslabele, majo-krvne, odrasle in otroke 58-T

Snežne čevlje in galose

dajte pravočasno v popravilo tvrdki

Matija Trebar

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6

Občina Ljubljana Mestni pogrebni zavod



GUZELJ MICI, roj. DETELA, naznana v svojem in v imenu svojega sina LEONA ter vseh ostalih sorodnikov pretužno vest, da je njen ljubljeni soprog, oziar, oče, brat, stric in svak, gospod

Janko Guzelj

sodni nadsvetnik v pokoju

v sredo, dne 22. t. m. po kratki, mučni bolezni, previden s tolažili sv. vere, nenadoma preminul.

Pogreb predragega pokojnika bo v petek, dne 24. t. m. ob 16. uri iz tukajšnje bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 22. oktobra 1930.

Ameriška iznajdba: varčevalec bencina za avtomobile

Walter Critchlow, 1985—0 Street, Wheaton, ILL., U. S. A. je dobil patent na varčevalca bencina za vse avtomobile. Ta iznajdba sloni na izrabi izkušnje, da vsak motor kakega vlažnega, hladnega večera teče bolje kakor sicer. Novi »Fordi« dosežejo do 16 km z litrom kuriva, stari Fordi do 26 km; vse druge znamke dosežejo od 1/4 do 1/2 večjo storilnost.

5 različnih modelov za ceno od dolarjev 6.00 do dolarjev 30.00 nudi agentom 100 % do 400 % zaslužka.

Mr. Critchlow bo nastavljal povsod okrajne in glavne agente, ki lahko zaslužijo na mesec dolarjev 250.00 do dolarjev 1000.— na mesec.

Pišite še danes v angleščini in zahtevajte brezplačen uvidbeni vzorec.

Ime:

Naslov:

Mesto:

Dežela: